Qazvin University
Of Medical Sciences

فرم برنامه درسی (Course Plan)

دانشکده پرستاری و مامایی

نام درس: پرستاری بهداشت مادر و نوزاد	**تعداد واحد: ۲/۵**
مقطع : کارشناسی	**مدت زمان ارائه درس: ۲/۵ساعت ۱۷ هفته**
پیش نیاز: فارماکولوژی – فرایند آموزش به بیمار	
مسئول برنامه: رنجکش	

عناوین کلی این درس شامل موارد زیر می باشد:

۱) مفاهیم و کلیات پرستاری بهداشت مادر و کودک
۲) مروری برآناتومی و فیزیولوژی دستگاه تولید مثل آناتومی لگن خاصره
۳) فیزیولوژی باروری، قاعدگی – سیکل قاعدگی – تغییرات هورمی درقاعدگی، عوارض قاعدگی و یا ئسگی
۴) لقاح و رشد و تکامل جنین
۵) تشخیص بارداری – تعریف واژه ها و مفاهیم بارداری – تغییرات فیزیولوژیک در حین بارداری
۶) شکایت های شایع دوران بارداری، واکنش مادر و پدر ، سازگاری خانواده با تولد نوزاد و نقش والدی
۷) ژنتیک و مشاوره
۸) مراقبت های دوران بارداری
۹) روش های ارزیابی سلامت جنین
۱۰) زایمان طبیعی – عوامل موثربرآن- تئوری های شروع زایمان
۱۱) فازها و مراحل زایمانی ، پذیرش زائو دراتاق درد و مراقبتهای مربوطه
۱۲) روشهای کاهش درد زایمان(غیردارویی ودارویی)
۱۳) دوران پس از زایمان و مراقبت های مربوطه–و آموزش های لازم بعد از زایمان
۱۴) نوزاد سالم و مراقبت های دوران نوزادی
۱۵) تغذیه با شیر مادر
۱۶) بهداشت و تنظیم خانواده

معرفی درس:

مادران و نوزادان حدوداً دو سوم جمعيت هر جامعه اي را تشكيل داده و جزء گروههاي آسيب پذير جامعه محسوب مي شوند ، ارتقاء سلامتي اين قشر از جامعه از وظايف عمده كادر بهداشتي درماني بوده و سلامتي كل جامعه را درپي خواهد داشت . لذا ضروري است دانشجويان پرستاري با مراحل مختلف بارداري، مراحل تكامل جنين ، تغييرات دوران بارداری، مراقبتها در بارداری و زايمان مكانيسم زايمان طبيعی، پس از زايمان و مراقبتهاي مربوطه با تاكيد بر مسائل مربوط به رشد و تكامل نوزادی ،تولد كودک ، نوزادی ، اهميت پذيرش نقش و پيشگيری از عوارض تاثير عوامل مذهبی ، فرهنگی ، اقتصادی ، اجتماعی بر سلامت زن و خانواده در انتظار فرزند آشنايي كامل داشته باشند. لذا هدف اين درس انتقال دانش، نگرش و مهارت های لازم به دانشجو نسبت به بهبود سلامت مادران و نوزادان با رويكردخانواده محور در راستای تامين سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی از لقاح تا كهنسالی است. همچنين شناخت پويايی فيزيكی، فيزيولوژيكی و روانی مادر و نوزاد و نحوه سازگاری آنها با اين مراحل مد نظر می باشد.

*** اهداف كلی درس:**

۱- بررسي و شناخت احتياجات , مشكلات و مسائل اجتماعي,جسمي ,رواني افراد خانواده در انتظار فرزند بخصوص مادر و نوزاد در معرض خطر

۲- آگاهي از اهميت آموزش در پيشگيري از عوارض موارد آسيب پذيري در مادر و نوزاد با توجه به كاربرد فرآيند پرستاري

و مراقبتهاي بهداشتي اوليه بر مبناي تشخيص پرستاري و تامين بهداشت مادران و نوزادان

۳- مهارت در بكار بردن نظريه و مفاهيم پرستاري مادران و نوزادان و كاربرد باليني آن

❖ **اهداف اختصاصی**

دانشجو باید بتواند:

جلسه اول : ارائه طرح درس و اهداف درس و كليات پرستاری و بهداشت مادر و نوزاد

- بهداشت مادران و نوزادان را تعريف كند .
- شاخص های بهداشتی جامعه را محاسبه نمايد .
- استانداردهای مراقبت در بهداشت مادر و كودک را شرح دهد.
- آمادگی و پذيرش خانواده نسبت به حاملگی و تولد را بيان كند.
- با مباحث جمعيتی و سياست های فرزندآوری آشنا شوند.

جلسه دوم: مروری برآناتومی و فيزيولوژی دستگاه توليد مثل آناتومی لگن خاصره

- آناتومی قسمتهای مختلف دستگاه تناسلی زن را شرح دهد .
- تقسيمات دستگاه توليد مثل را نام برده هركدام را شرح دهد.
- فيزيولوژی هركدام از اندام های توليد مثل را بيان كند.
- لگن خاصره را تعريف كند.
- تقسيمات آناتوميک لگن خاصره را شرح دهد.
- انواع لگن را نام ببرد.

جلسه سوم: فیزیولوژی باروری (دوران بلوغ تا یائسگی، سنین باروری)

- بلوغ ، اولین قاعدگی، سیکل قاعدگی را بیان نماید.
- اختلالات قاعدگی را تعریف کند.
- دیسمنوره راتعریف کند و انواع و علل آن را بیان نماید.
- سندرم قبل از قاعدگی و درمان های آن را بیان کند.
- دوران پیش از یایسگی و عوارض آن را شرح دهد.
- یایسگی و عوارض آن را شرح دهد.
- عوامل اجتماعی موثر بر دوران باروری و سلامت باروری را شرح دهند.

جلسه چهارم: لقاح و رشد و تکامل جنین

- لقاح را شرح دهد.
- مراحل تکامل تخمک بارورشده را بیان کند.
- مرحله لانه گزینی را شرح دهد.
- تغییرات بافت رحم در بارداری را بیان نماید.
- رشد جنبن در سه ماهه اول را بنویسد
- تغییرات تکاملی در سه ماهه دوم را در جنین شرح دهد
- تغییرات تکاملی در سه ماهه آخر توضیح دهد
- وزن و قد و مشخصات کلی نوزاد را شرح دهد
- استخوانهای سر جنین را به تفکیک نام ببرد

جلسه پنجم : تشخیص بارداری – تعریف واژه ها-– تغییرات فیزیولوژیک در حین بارداری

- علائم فرضی ، احتمالی ، قطعی بارداری را لیست نماید.
- سن بارداری و تاریخ احتمالی زایمان را محاسبه کند.
- واژه های مربوط به دوران بارداری را تعریف کند.
- تغییرا فیزیولوژیک سیستم تولید مثل و سایر سیستم ها (گردش خون ، غدد، تنفس، ادراری ، پوست و...) را توضیح دهد.
- عوامل اجتماعی موثر در بارداری و تغییرات فیزیولوژیک آن شرح دهند.

جلسه ششم : شکایت های شایع دوران بارداری، واکنش مادر و پدر ، سازگاری خانواده با تولد نوزاد و نقش والدی

- شکایت های شایع دوران بارداری را بشناسد.
- آموزش های لازم در خصوص شکایات شایع دوران بارداری را شرح دهد.
- تغییرات روحی و روانی مادر در دوران بارداری را ذکر نماید.
- سازگاری خانواده با سازگاری با بارداری ، تولد نوزاد و پذیرش نقش های مادری، پدری، دیگر فرزندان و پدر بزرگ و مادربزرگ را توضیح دهد.

جلسه هفتم: بهداشت و مراقبت های دوران بارداری، آموزش به مددجو

- اهمیت رعایت بهداشت را برای زنان باردار بیان کند.
- اصول کلی تغذیه در دوران بارداری برای مادر شرح دهد
- بهداشت عمومی (فردی، جنسی و روانی) را به خانم باردار آموزش دهد
- اهمیت مراقبت دوران بارداری را بیان کند.
- آزمایشات مخصوص دوران بارداری را نام ببرد.

- فواید ورزش و تکنیک های تنفسی و آرامسازی در دوران بارداری را بداند.
- ورزش دوران بارداری را به مادر آموزش دهد.
- عوامل اجتماعی موثر بر شکایت های شایع دوران بارداری را شرح دهند.

جلسه هشتم: ارزیابی سلامت جنین

- روش های تهاجمی و غیر تهاجمی تشخیص سلامت جنین را نام ببرید.
- انواع مانیتورینگ را نام ببرد.
- NST,OCT,BPP را شرح دهد.
- موارد کاربرد سونوگرافی رادربارداری وزایمان ذکرکند.

جلسه نهم: ژنتیک و مشاوره

- اهمیت مشاوره ژنتیک در بهداشت مادر و نوزاد شرح دهد.
- اختلالات کروموزومی شایع را نام ببرد.
- انواع اختلالات ژنتیکی را شرح دهد.
- نقش پرستار در مشاوره ژنتیک را شرح دهد.
- روش های پیشگیری از سقط های جنایی و غیر عمدی را بشناسد.
- عوارض جسمی و روانی سقط های جنایی و عمدی را شرح دهند.

جلسه دهم: زایمان طبیعی – عوامل موثربرآن- تئوری های شروع زایمان

- تئوری های مربوط به علل شروع دردهای زایمان را ذکر کند.
- علائم نزدیک شدن زایمان را نام ببرد.
- دردهای کاذب و حقیقی را مقایسه کند.
- واژه های افاسمان، استیشن، آنگاژمان و Lightening را توضیح دهد.
- مکانیسم زایمان را به ترتیب ذکر کند و روی ماکت نشان دهد.
- اهمیت زایمان فیزیولوژیک و کاهش سزارین را بحث فرزند آوری شرح دهند.

جلسه یازدهم و دوازدهم: فازها و مراحل زایمانی ، پذیرش زائو دراتاق درد و مراقبتهای مربوطه

- فاز یک، دو و سوم زایمان را تعریف کند.
- مراحل ۱-۴ زایمان را شرح دهد.
- مرحله ارزیابی زائو در بدو ورود به اتاق درد را شرح دهد.
- اصول پذیرش زائو به اتاق درد را بیان کند.
- مراقبت های مرحله اول زایمان را بیان کند.
- آموزش های لازم را حین دردهای زایمانی ذکر کند.
- مراقبت از زائو در مرحله دوم زایمان را ذکر کند.
- تکنیک های تنفسی حین زایمان را شرح دهد.
- اهمیت حضور همراه آموزش دیده در مراحل زایمان در بحث زایمان ایمن و خوشایند، آرامش مادر و پذیرش مجدد فرزندآوری
- اهمیت پوزیشن در زایمان را بشناسد.
- نمایش فیلم زایمان طبیعی و کار عملی در مرکز مهارت های بالینی

جلسه سیزدهم: روشهای کاهش درد زایمان(غیردارویی ودارویی)

- روش های کاهش درد غیردارویی درباردارای را نام برده و مختصر توضیح دهد.

- روش های کاهش درد دارویی درباردارای را نام برده و مختصر توضیح دهد.
- مزایا و معایب و عوارض هرروش را ذکر کند.
- مراقبت های پرستاری مربوط به هر روش را ذکر کند.
- آموزش های لازم به مددجو را توضیح دهد.
- اهمیت زایمان کم درد و بیدرد در بحث کاهش سزارین و فرزند آوری را شرح دهند.

جلسه چهاردهم: دوران پس از زایمان – تغییرات فیزیولوژیک و مداخلات پرستاری و آموزش

- دوره بعد از زایمان را تعریف و تقسیم بندی آن را بیان کند.
- تغییرات آناتومیک و فیزیولوزیک مربوط به دستگاه تولید مثل را شرح دهد.
- توصیه های کلی در مورد بهداشت عمومی و جنسی، علائم خطر و ورزش دوران پس از زایمان را به مادران ارائه دهد
- مراقبت های پرستاری بعدازززایمان این دوره را بیان کند.
- آموزش های لازم سلامت باروری بعد از زایمان را شرح دهد.
- عوامل اجتماعی موثر بر شیردهی را شرح دهد.
- عوامل اجتماعی موثر بر سلامت روان بعد از زایمان را شرح دهد.
- ابعاد خانواده، فرزندآوری و برنامه ریزی برای بارداری بعدی را شرح دهد.

جلسه پانزدهم : نوزاد سالم

- مشخصات نوزاد سالم را بیان کند.
- مراقبت های بلافاصله بعد از تولد را شرح دهد.
- اهمیت تماس پوست با پوست مادر و نوزاد را شرح دهد.
- مراقبت های لازم در اتاق نوزادان را بیان کند.
- آموزش های لازم در مورد مراقبت از نوزاد در منزل را به والدین انجام دهد.
- آماده کردن خانواده و فرزندان بزرگتر برای پذیرش نوزاد

جلسه شانزدهم : تغذیه نوزاد

- تشریح و فیزیولوژی پستان را شرح دهد.
- مزایا و اثرات شیر مادر را بیان کند.
- آموزش های لازم در خصوص تغذیه با شیر مادر را به مادر و پدر بیان کند.
- اهمیت تغذیه با شیرمادر در استحکام بنیان خانواده و فرزند آوری را بداند.
- موارد منع شیردهی را شرح دهد.
- تغذیه مصنوعی و انواع آن را شرح دهد.

جلسه هفدهم : بهداشت و سلامت خانواده

- انواع روش های سلامت خانواده را بشناسد.
- ابعاد خانواده و فرزندآوری
- اهمیت جمعیت و رشد آن
- فاصله مناسب برای باروری مجدد و اهمیت فرزندآوری

روش آموزش

- سخنرانی بازخوردی، بحث گروهی، استفاده از مولاژهای مرکز مهارت ها، آموزش مجازی

شرایط اجراء

❖ امکانات آموزشی بخش

- اسلاید پروژکتور، ویدوئو پروژکتور ، تخته و وایت برد، سامانه

❖ آموزش دهنده

- اساتید بخش: فاطمه رنجکش

منابع اصلی درسی

- پرستاری بهداشت مادران و نوزادان لودرمیک ترجمه مهناز شوقی چاپ ۱۳۹۷
- پرستاری بهداشت مادران و نوزادان بر اساس لیفر و لودرمیک تالیف و گردآوری مهناز شوقی و ... ۱۳۹۹
- پرستاری بهداشت مادران و نوزادان لیفر ترجمه مهناز سنجری و مهناز شوقی چاپ ۱۳۹۷
- مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران بازنگری ۱۴۰۰
- راهنمای کشوری بیمارستان های دوستدارمادر بازنگری سوم ۱۳۹۶

ارزشیابی

❖ نحوه ارزشیابی

- آزمون های تکوینی شامل پرسش و پاسخ کلاسی، کویز های سامانه مجازی و تکالیف
- آزمون میان ترم ۲ اردیبهشت
- آزمون پایان ترم

❖ نحوه محاسبه نمره کل

- ارزشیابی تکوینی ۴ نمره
- آزمون میان ترم ۴ نمره
- آزمون پایان ترم ۱۲ نمره

❖ مقررات

- حداقل نمره قبولی ۱۰
- تعداددفعات مجاز غیبت در کلاس ۴/۱۷ غیبت مجاز

جدول زمانبندی روش تدریس و برنامه ریزی اموزشی

جلسه و تاریخ	رئوس مطالب	روش تدریس			امکانات مورد نیاز	تکالیف/ آزمون ها	منابع	مدرس
		آفلاین	آنلاین	حضوری				
یکشنبه ۱۵ بهمن ساعت ۱۳-۱۵،۳۰	ارائه طرح درس و اهداف درس و کلیات پرستاری و			× سخنرانی	کامپیوتر و تخته و	تکلیف ۱	منابع ذکر	رنجکش

جلسه ۱	بهداشت مادر و نوزاد			بازخوردی	ماژیک		شده
یکشنبه ۲۲ جلسه ۲	مروری برآناتومی و فیزیولوژی دستگاه تولید مثل آناتومی لگن خاصره			آموزش مجازی	کامپیوتر و اینترنت	پرسش و پاسخ	// //
یکشنبه ۲۹ بهمن ساعت ۱۳-۱۵,۳۰ جلسه ۳	فیزیولوژی باروری (دوران بلوغ تا یائسگی، سنین باروری)			× سخنرانی بازخوردی	کامپیوتر و تخته و ماژیک	پرسش و پاسخ	// //
یکشنبه ۶ اسفند جلسه ۴	لقاح و رشد و تکامل جنین			آموزش مجازی	کامپیوتر و اینترنت	پرسش و پاسخ	// //
یکشنبه ۱۳ بهمن ساعت ۱۳-۱۵,۳۰ جلسه ۵	تشخیص بارداری – تعریف واژه ها- علائم بارداری – تغییرات فیزیولوژیک در حین بارداری			× سخنرانی بازخوردی	کامپیوتر و تخته و ماژیک	پرسش و پاسخ	// //
یکشنبه ۲۰ بهمن ساعت ۱۳-۱۵,۳۰ جلسه ۶	شکایت های شایع دوران بارداری، واکنش مادر و پدر ، سازگاری خانواده با تولد نوزاد و نقش والدی			× سخنرانی بازخوردی	کامپیوتر و تخته و ماژیک	پرسش و پاسخ	// //
یکشنبه ۱۲ فروردین جلسه ۷	ژنتیک و مشاوره			آموزش مجازی	کامپیوتر و اینترنت	پرسش و پاسخ	// //
یکشنبه ۱۹ فروردین ساعت ۱۳-۱۵,۳۰ جلسه ۸	مراقبت های دوران بارداری			× سخنرانی بازخوردی	کامپیوتر و تخته و ماژیک	تکلیف ۲	// //
یکشنبه ۲۶ فروردین ساعت	روش های ارزیابی سلامت جنین			× سخنرانی	کامپیوتر و تخته و	پرسش و پاسخ	// //

۱۳-۱۵,۳۰ جلسه ۹			بازخوردی	ماژیک				
یکشنبه ۲ اردیبهشت جلسه ۱۰	زایمان طبیعی – عوامل موثربرآن– تئوری های شروع زایمان آزمون میان ترم		× سخنرانی بازخوردی	کامپیوتر و تخته و ماژیک	پرسش و پاسخ	//	//	
یکشنبه ۹ و ۱۶اردیبهشت ساعت ۱۳-۱۵,۳۰ جلسه ۱۱ و ۱۲	فازها و مراحل زایمانی ، پذیرش زائو دراتاق درد و مراقبتهای مربوطه نمایش فیلم زایمان		× سخنرانی بازخوردی نمایش فیلم و کار در مرکز مهارت های بالینی	کامپیوتر و تخته و ماژیک	پرسش و پاسخ	//	//	
یکشنبه ۲۳ اردیبهشت ساعت ۱۳-۱۵,۳۰ جلسه ۱۳	روشهای کاهش درد زایمان(غیردارویی ودارویی)		× کارعملی در مرکز مهارت ها	مولاژ و مانکن زایمان	پرسش و پاسخ	//	//	
یکشنبه ۳۰ اردیبهشت ساعت ۱۳-۱۵,۳۰ جلسه ۱۴	دوران پس از زایمان – تغییرات فیزیولوژیک و مداخلات پرستاری و آموزش		× سخنرانی بازخوردی	کامپیوتر و تخته و ماژیک	پرسش و پاسخ	//	//	
یکشنبه ۶ خرداد ساعت ۱۳-۱۵,۳۰ جلسه ۱۵	نوزاد سالم		× سخنرانی بازخوردی	کامپیوتر و تخته و ماژیک	تکلیف ۳	//	//	
یکشنبه ۱۳ خرداد ساعت ۱۳-۱۵,۳۰ جلسه ۱۶	تغذیه نوزاد با شیر مادر		× سخنرانی بازخوردی	کامپیوتر و تخته و ماژیک	پرسش و پاسخ	//	//	
یکشنبه ۲۰ خرداد ساعت ۱۳-۱۵,۳۰ جلسه ۱۷	بهداشت و سلامت خانواده		آموزش مجازی	کامپیوتر و تخته و ماژیک		//	//	